

Екол. Зашт. Живот. Сред.	Том 7	Број 1-2	стр. 3-6	Скопје 2000/1
Ekol. Zašt. Život. Sred.	Vol.	No.	p-p	Skopje

Академик проф. д-р КИРИЛ МИЦЕВСКИ

(1926-2002)

IN MEMORIAM

На 6.02.2002 год. почина академик проф. д-р Кирил Мицевски, долгогодишен професор на Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје, човекот кој ги постави темелите на современите флористички и вегетациски истражувања на територијата на Република Македонија.

Проф. д-р Кирил Мицевски е роден во Скопје на 29.04.1926 година, каде го завршил основното и гимназиското образование. После демобилизацијата, во 1946 година се запишал на Филозофскиот факултет во Скопје-група биологија, каде што дипломирал во јануари

1951 година, како прв дипломиран студент од неговата генерација. По дипломирањето е избран за асистент на Ботаничкиот завод по предметот Систематика и филогенија на вишите растенија. Во 1954 година оди на специјализација во Загреб, кај познатиот фитоценолог-проф. д-р Стјепан Хорватик, каде ја усвршува методиката на фитоценолошките истражувања. Од таа област е и неговата докторска дисертација "Типолошки истражувања на вегетацијата на низинските ливади и блата во Македонија", која ја одбранил во 1958 год. на Филозофскиот факултет во Скопје. За

доцент е избран во 1958 година, за вонреден професор во 1964 година, а за редовен професор во 1970. Во меѓувреме престојува три месеци во Хербариумот на Naturhistorisches Museum во Виена, а по-тоа скоро секоја година го посетува и ра-боти во хербариумот на овој музеј по де-сетина дена, во врска со разрешување на некои флористичко-таксономски проб-леми сврзани со флората на Македонија.

Во 1974 година е избран за дописен член на Македонската академија на науките и уметностите, а во 1979 година за редовен член. Во 1987 година е пензиониран по силата на законот за пред-временно пензионирање, со наполнети 60 години старост.

За резултатите од неговите флористички истражувања значајни за Македонија и Балканскиот Полуостров, во 1995 година е избран за дописен член на Словенечката академија на науките и уметностите. Во текот на својот работен век на факултетот, акад. Кирил Мицевски активно учествувал и бил ангажиран во разни органи и тела на факултетот. Во два наврати бил Раководител на Биолошкиот Институт, Раководител на Ботаничкиот завод, Претседател на советот на Природно-математичкиот факултет, и др. Неговиот придонес е голем и со учеството во работата на разни организации, здруженија и органи. Бил претседател на проектниот совет "Вегетациска карта на Југославија", претседател на координациониот совет на макропроектот "Заштита на човекова околина" при МАНУ, претседател на друштвото на биосистематичарите на Југославија, и др.

Наставно-педагошката активност на академик Кирил Мицевски е обемна, многу плодна и содржајна. Како многу талентиран студент бил веднаш забележен од страна на проф. д-р Роко Вуковиќ, од кого, како и од проф. д-р Борис

Китанов и проф. д-р Миховил Грачанин, ги добива основните сознанија од ботаниката, а подоцна и од пионерите на европската фитоценологија, професорите Стјепан Хорватиќ и Иво Хорват од Загреб. Со неговото назначување на Природно-математичкиот факултет, па сè до неговото пензионирање, беше ангажиран со бројни наставни задолженија. Уште како асистент учествува во изведувањето на практичната настава на повеќе биолошки дисциплини, а делумно се вклучува и во теоретската настава на предметот за кој беше избран Систематика и филогенија на вишите растенија. Од изборот за доцент ја превзема целокупната теоретска и практична настава, а покрај основниот предмет одржуваше и настава од предметот Фитогеографија со фитоценологија.

Академик Кирил Мицевски учествуваше и во наставата на постдипломските студии на Институтот за биологија и на некои други факултети, држејќи настава или консултации од областа на Систематиката и филогенијата на вишите растенија и Фитоценологијата. Беше ментор или член на комисија на голем број магистерски трудови и докторски дисертации.

Резултатите кои акад. Кирил Мицевски ги има постигнато во наставно-педагошкиот процес се вонредно значајни. Тој ја вовеле и организира теренската настава за студентите биолози, која секоја година се изведува на некоја од нашите планини (Шар Планина, Јакупица, Кожуф, Галичица, Пелистер) и др. На тие научни екскурзии на студентите несебично им ги пренесуваше своите познавања од областа на флористиката и вегетацијата, така што тие имаа можност да се запознаат со специфичностите на флората и вегетацијата на Македонија. Тој беше посебно ценет од студентите и под негово раководство дипломираше голем број од нив. Акаде-

мик Кирил Мицевски учествувал во изведувањето на стручни екскурзии за странски студенти и странски ботанички здруженија, како и за флористи од голем број европски земји, кои пројавувале голем интерес за флората на Македонија.

Научноистражувачката дејност на академик Кирил Мицевски се одвиваше во доменот на две научни дисциплини: флористиката и вегетацијата, односно фитоценологијата. Од тие области се сите негови досега објавени, над 120 научни трудови кои се често цитирани во европската ботаничка периодика.

Вегетациските истражувања завземаат посебно место во научноистражувачки опус на академик Кирил Мицевски. Во своите истражувања со кои е опфатена целокупната територија на РМ, тој обработува повеќе вегетациски типови. Така, во неговите трудови комплетно е истражена водната вегетација на Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро, како и водната вегетација на некогашните Катлановско и Моноспитовско Блато, која денес е скоро сосема уништена или пак од нив се останати само мали фрагменти. Комплетно е исто така истражена и блатната вегетација на некогашните големи блатни површини, како што се Катлановското Блато, Пелагониското Блато, Моноспитовското Блато, Струшкото и Охридското Блато, од кои денес, од некои од нив нема ниту остатоци. Нивниот флористички состав и фитоценолошка припадност, денес можат да се сретнат само во објавените студии на академик Кирил Мицевски.

Во текот на своите вегетациски истражувања академик Кирил Мицевски ги обработи и низинските ливади во сите котлини на Македонија и при тоа има опишано 5 нови, за науката заедници.

Посебен придонес секако претставуваат резултатите на неговите истражу-

вањата на халофитската вегетација која се развива по засолените почви во Македонија, која дотогаш не беше воопшто проучувана. При тоа се опишани 2 нови за науката сојузи и 8 нови асоцијации.

Во истражувањата на вегетацијата академик Кирил Мицевски ги опфати и степеликите површини помеѓу Велес, Штип и Криволак (Неготино), при тоа, докажувајќи дека тука воопшто не се работи за вистинска степска вегетација, туку за една "степелика" вегетација која само физиономски многу потсетува на една степа. Оваа т.н. "културна степа" се одликува со некои свои специфичности, имено во нејзиниот состав влегуваат пред сè, стари степски реликтни видови кои егзистирале во поранешните геолошки периоди, а тука се одржале поради поволните климатски и педолошки услови.

Академик. Мицевски, за да даде една попотполна слика на вегетацијата на Македонија, своите истражувања ги прошири и на вегетацијата на брдските пасишта, при тоа, опишувајќи неколку нови за науката растителни заедници, 1 ред и 2 сојуза.

Особено значење во неговите вегетациски истражувања имаат и двете монографии кои се однесуваат на вегетацијата на две интересни подрачја од Македонија, и тоа Малеш и Пијанец, како и планината Бистра.

Основна преокупација во научноистражувачката дејност на академик Кирил Мицевски сепак претставува истражувањето на ФЛОРАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА. За периодот од 50 години, како нејзин неуморен истражувач, заедно со своите соработници, повеќекратно ги има обиколено скоро сите наши планини, котлини и клисури, со што хербариумската збирка на Ботаничкиот Завод ја збогатува со огромен флористички материјал, чиј број денес изнесува околу 150.000 хер-

барски ексикати. Во моментот тоа е една од поголемите хербариумски збирки на поширокиот балкански простор. Тоа му овозможи да пристапи кон пишувањето на делото "ФЛОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА" и кон монографска обработка на повеќе родови, секции и видови. Академик Кирил Мицевски опиша голем број таксони нови за науката-видови (45), подвидови, вариетети и форми, откриени за прв пат на територијата на Република Македонија. Тој го констатира присуството на некои родови, кои дотогаш воопшто не беа познати за флората на Македонија, како што се на пр. родовите *Isoetes*, *Sisyrinchium*, *Acorus*, *Drosera* и др., а посебно е голем бројот на видовите кои се нови за флората на Македонија, од кои некои се многу ретки и претставуваат посебен интерес за толкување на генезата на флората, односно вегетацијата.

Она што во оваа прилика би сакале посебно да го истакнеме е тоа што академик Кирил Мицевски беше првиот ботаничар кој уште пред дваесетина година укажа на неколку локалитети во Македонија, кои се од посебно флористичко и вегетациско значење. При тоа, предложи неколку од нив, во својство на природни реткости, да се стават под заштита на законот. Тоа се однесува на блатото со *Osmunda regalis* кај с. Банско (Струмичко), блатото кај Негорска Бања (Гевгелиско), блатото во Охрид, кај локалитетот "Студенчиште", шумата со *Alnus glutinosa*, помеѓу Гостивар и Тетово и др.

Ореол на сите негови флористички истражувања претставуваат петте томови од делото "Флора на Република Македонија". Во нив, детално, совреме-

но и критички е обработена флората која се развива на територијата на Република Македонија, при што критички се обработени, односно ревидирани сите досегашни податоци кои се наведуваат во флористичката литература за Македонија.

Изминатите 76 неполни години од животот на акад. Кирил Мицевски и над 50-те години интензивна наставно-научна дејност, беа исполнети со неуморна работа, многу самооткажувања, голем ентузијазам и доследна принципиелност кон секоја задача која си ја имаше поставено.

Академик Кирил Мицевски беше еден од водечките балкански флористи и фитоценолози, креативен и неуморен истражувач, кој со зрелоста на своите научни потфати и добиените резултати ја афирмира македонската наука и на светската научна сцена.

За неговата дејност на наставното, научното и општественото поле академик Кирил Мицевски е одликуван со Медал на трудот (1957), наградата на град Скопје "13 ноември" (1961), Орден на трудот со златен венец (1969), Златна плакета на Универзитетот "Кирил и Методиј" (1984), наградата "Гоце Делчев" (1999) и многу други плакети и благодарници од разни институции.

Искажувајќи му ја нашата благодарност за сè што направи за развојот на факултетот, институтот, биолошката наука, а особено за развојот на флористиката и фитоценологијата во Република Македонија, убедени сме дека името на академик Кирил Мицевски засекогаш ќе претставува стожер во македонската ботаника.